

Tõstamaa Gümnaasium

Nr. 4 (186) / mai 2012

Tõstamaa valla ajaleht

RäimeWest oli rahvarohke

lk 7

Juhtkiri lk 2

Lemmikloomaregistrist lk 2

Tõstamaal on nüüd

käsitööpood lk 2

Algatati Rail Baltic'u

maakonnaplaneering lk 3

On kool üks paras... lk 4-5

Noortekeskus läheb

suvepuhkusele lk 4-5

Kalast ja eriti räimest lk 6

Rahvatantsijatel oli

suursündmus lk 8

Comeniuse-projekt sai

meeleoluka lõpu lk 9

Naiste Püha pudrust lk 10

Rolleritest lk 10

Mõisa suvehooaeg lk 11

Avastades Indiat lk 12

Mälumänguhooaeg lk 15

PÄRNUMAA SUVEMÄNGUD

TÕSTAMAAL 9. juunil 2012

kell 11 suvemängude avamine staadionil

kell 11.15 kergejõustik

kell 11.15 võrkpall-naised

kell 11.15 võrkpall-mehed

kell 11.15 petank

kell 11.15 – 16 Disc-golf pargis

kell 13 perekonna mitmevõistlus

kell 15 kõievedu

kell 16 juhtkonna võistlus pargis

kell 17 suvemängude lõpetamine

Tõstamaa söökla juures

Kontserdi annavad Tõstamaa
noorte bändid ÜLEEILE SÜNDINUD
ja NONSENSE ning lõotsapoiss
REIN PIHELGAS

Kohapeal pakub süüa-juua OÜ Karmoon
Korraldajad Pärnumaa Spordiliit ja Tõstamaa Vallavalitsus

Tule kaasa elama!

TÕSTAMAA KESKKOOLI LÕPUAKTUSTE AJAD

16. juunil kell 14.30

9. klassi lõpuaktus

ja

21. juunil kell 16

12. klassi lõpuaktus

JUHTKIRI

□ Kodused sirelid on jälle õue täitnud ilu ja meeltesse sööbiva lõhnaga. Aja kulg on halastamatu, ei jõua enam ümbergi pöörata, kui juba aastake läinud. Koos ajaga kaovad ka mälestused, sündmused, pildid.

Vaatasin täna arhiivipilte 1992. aastast. Inimesed leiva-saia sabas talongid näpus. Banaanikilo eest tuli turul välja käia 180 rubla. Kauplused olid täis tühjust. Kõik see ununeb kiiresti, kõigest 20 aastat, aga milline areng.

Juba mõne nädala pärast tähistame oma valla kahekümndat juubelit. Tol korral ootas iga vast-sündinud omavalitsust rahareform, aga kuidagi saadi vedama. See oli üli-malt tähtis aeg, mil kasvati koos riigiga. Saime endale oma raha ja põhi-seaduse. Presidendiks valiti Lennart Meri ja peaministriks sai Mart Laar. Me kõik olime ootusi ja ärevust täis. Vaikselt on riik vallale seljakoti selga aidanud ja kohustusi sinna aina juurde ladunud.

Enamasti astub kodanik vallamaja uksest sisse ja nõuab oma õigust ja teda ei huvitagi milline võimuorgan see kõige pädevam on. Eriti kurnavad on kodanikud, kes kõike keelustada püüdes endale siiski erisusi soovivad.

Ja nii tundubki mulle, et meie vald oma kahekümne aastaga ei ole enam kepsutat noorsundvaid kühmus murekurdu-dega, pisut kibestunud vamees.

Püüab see mees kuidas jaksab, aga hea sõna jääb kuulmata ja seljakott seljas aina raskemaks.

Ülle Tamm, toimetaja

Veelkord lemmikloomaregistrist

Hea lemmiklooma omanik! Vastavalt Tõstamaa koerte ja kasside pidamise eeskirjale ja Loomatauditõrje seadusele peab loomaomanik tagama oma lemmiklooma identifitseerimise. Selleks peab Tõstamaa vallavalitsus lemmikloomade kohta registrit.

Koeraomanik on kohustatud üle kolme kuu vanused koerad vallavalitsuses registreerima! Soovitatav on registreerida ka kassid, hobused ja muud lemmikloomad, et võimaldada nende kaduma mine-mise korral teie kiiret tuvastamist leidja poolt (Omaniku andmed on nähtavad Tõstamaa vallavalitsusele ja varjupaikadele).

Viimasel ajal on näha, et loomade kaduma minemise-ga on meie vallas probleeme. Kui mõni lemmikloom kuskil välja ilmub, peab vallavalitsus nägema väga palju vaeva, et välja selgitada, kellele see loom kuuluda võiks. Pärast lugematuid telefonikõnesid võib see ikkagi lõppeda lemmiklooma varjupaika toimetamisega, sest looma ei

ole registreeritud ega märgis-tatud. Kui pärast loomaoma-nik ikkagi leitakse, peab ta ta-suma looma varjupaika toime-tamise ja seal hoidmise eest kopsaka summa raha.

Lemmiklooma registreerimisest

Kui Teie lemmikloom on kiibistatud siis on võimalik ta ka teil endil registreerida, kasutades selleks internetis riigiportaali eesti.ee Lemmiklooma register asub seal „Perekonna“ all. Samuti on see leitav eesti.ee otsingut kasuta-des. NB! lemmikloomaregist-risse sisenemise nupp asub le-he all servas ja sisenemiseks peate te olema ka riigiportaa-li sisse logitud (sisse saab lo-gida ID kaardiga või interne-tipanga kaudu).

Kui Teie lemmikloom ei ole kiibistatud, kuid on mõ-nel muul viisil tähistatud (tä-toveering, plekkmärk), siis peate lemmiklooma registree-rima Tõstamaa vallamajas. Lemmikloomi on võimalik registreerida vallamajas ko-hapeal või saates registreeri-miseks vajalikud andmed e-

mailile vald@tostamaa.ee või posti teel Sadama tee 2, Tõsta-maa alevik.

Kui teie lemmikloom ei ole kiibistatud ega muul vii-sil märgistatud, siis annab vallavalitsus Teile oma lem-miklooma märgistamiseks ta-suta plekkmärgi. Plekkmärk on teil võimalik kätte saada vallamajast või soovi korral toimetame selle teile postiga koju.

Lemmiklooma märgistami-seks on teil samuti võimalik oma lemmikloom veterinaa-ri juures kiibistada. Selle käi-gus saab veterinaar teie lem-miklooma ka kohe registree-rida. Küsige täpsemat infor-matsiooni kiibistamise kohta veterinaaridelt ja loomakliini-kutelt.

Küsimuste korral pöörduda telefonil 449 6180 või e-post alo@tostamaa.ee – arendus-ja keskkonnanõunik.

Alo Tomson,

Keskonna- ja arendusnõunik

NB! Andmete ankeedi Lem-mikloomaregistris leiate ka selle ajalehe lk 13, saate ankeedi täita ja saata valla-valitsusse.

Tõstamaa hakkajad naised avasid käsitööpoe

□ 23. mail avati Tõstamaa keskalevis kunagises Vassa poes käsitööpood. Soov poodi pidada oli käsitöömeistrite ammune unistus.

2012. aastal korrustati ma-ja „Teeme ära“ talgute raames. Käsitööpoe talgutel osales palju kohalikke inimesi ning ettevõtteid ja neid juhendas Tõstamaa Käsitöökeskuse juhataja Anu Randmaa.

Käsitööpood töötab vaba-tahtlikkuse alusel ehk vaba-tahtlikuna müüvad poes koha-likud käsitöötegijad, kelle eest-vedajateks on Anu Randmaa ja Vally Selberg. Poes müüak-

se kohalikku käsitööd ja ka Romantilise rannatee naabri-te tooteid. Valikus on ehteid, kudumeid, kangaid, vilditud esemeid ja palju muud.

Ootame müüki meeste kä-sitööd, eriti puidust tarbeese-meid. Alati on oodatud oma-näolised meened ja kingitu-sed. Suvel toimuvad tunnid käsitöötoas kolmapäeviti kell 18-21, saab lõpetada töid ja nokitseda uute asjade kallal.

Aitäh talgulistele, kelle abi-ga on meil Tõstamaal käsitöö-pood! Janek Jaansoo ja Moren-tek OÜ, Maanus Midri ja Kivi-laid OÜ, Mait Janson ja Tõs-

tamaa Päästekomando, Rain Randmaa ja RR Elekter OÜ, Karin Väana ja Cotze OÜ, Hei-no Kriisa ja Sumarel OÜ, Rene Kask ja Varbla Muuseum, Enn Martson ja SuFe OÜ, Tõsta-maa Vallavalitsus, Kalev Mart-son, Reet Rea-Smyth, Gertrud Martson, Valvo Volgerad, Hei-no Piirme, Evelyn Piirme, Kat-rin Tõnisson, Pille Veeväli, Val-ly Selberg, Malle Maruse, Epp Tuisk, Tiina-Maarja Einla, Sirlil Väara, Olga Dimitrijeva, Virve Kaljurand, Ivi Sludnikova, Jaa-nika Soosaar, Kalmer Raavik, Karoliine Kask, Marju Marjak, Tuule Lind, Leek Lind. **TT**

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm tel 505 5340 Küljendaja Pille Paalam,
Internet: www.tostamaa.ee
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Teeristi pood, Seliste Jaani pood,
Pootsi pood, Tõhela pood, Tõstamaa bensiinijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 500 tk

Algatati maakonnaplaneeringu koostamine Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramiseks

**Pärnu maavanem
Andres Metsoja algatas
23.04.2012 korralduse-
ga nr 267 Pärnu maa-
konna planeeringu
„Rail Baltic raudtee
trassi koridori asuko-
ha määramine“ kesk-
konnamõjude strateegi-
lise hindamise.**

Maakonnaplaneeringu Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramiseks kolmes maakonnas – Pärnus, Raplas ja Harjus algatas Vabariigi Valitsus 12.04.2012 korraldusega nr 173.

Planeeringu eesmärgiks on 1435 mm standardil põhineva uue Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha mää-

ramine selliselt, et tulevikus oleks võimalik ehitada suunal Tallinn–Pärnu–Riia raudtee, mis võimaldab rongil sõita kiirusega kuni 240 km/h.

Rail Baltic raudtee idee esitati esmakordselt 1994. aastal Läänemere maade ühises poliitilises dokumendis „Visioon ja strateegiad Läänemere ümber 2010“, millega osutati erilist tähelepanu riikidevaheliste taristut puudutavate projektide arendamisele Euroopa Liidus.

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ kavandatu kohaselt peab tulevikus Tallinnast võimalikult otse kuni 240 km/h kiirusel kulgev rong viima inimesed kiiresti, turvaliselt ja mugavalt Riiga, Kaunasesse, Varssavisse ning

sealt edasi Kesk- ja Lõuna-Euroopasse. Kuna peatus on kavandatud ka Pärnus, antakse pärnakatele võimalus liikuda hõlpsalt välisriikidesse ja Euroopast tulijatel Eestisse ja siit edasi Põhjamaadesse või Venemaale. Lisaks reisijateveole on Rail Baltic raudtee oluline kaubavedude suund, mille tähtsus tulevikus kasvab. Kaubavedud on raudtee pikaajalise tasuvuse tagatiseks.

Maakonnaplaneeringute koostamise koordineerimiseks Eestis moodustatakse juhtkomitee, kuhu kuuluvad Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Siseministeeriumi esindajad ning Harju, Rapla ja Pärnu maavanemad.

Planeeringu koostamist Pärnumaal korraldab Pärnu Maavalitsus. Planeering ning selle elluviimist sisaldav tegevuskava peab valmima 30.11.2015. aastal.

Maakonnaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise korraldustega ning planeeringu koostamise käigu ja dokumentidega on võimalik tutvuda Pärnu Maavalitsuse kodulehel: <http://www.parnu.maa-valitsus.ee/>. Täiendavat infot planeeringu kohta on võimalik saada Pärnu Maavalitsuse planeeringute talitusest, Tiidu Pärn, tel 447 9761 ja e-post tiidu.parn@mv.parnu.ee.

Head koostööd soovides

Tiidu Pärn,

Planeeringute talituse juhataja
Pärnu Maavalitsus

Tõhelas olid tegusad talgud

□ Tõhela kiriku ümbrus on korras tänu tublidele talgulistele. Sel korral olid ülekaalus meie omad lapsed: Katre, Eliise, Kaieriin, Eerika, Mathilda, Ketter, Merilin ja Mairold. Neile suured tänud.

Abistava käe andsid veel Sanna, Aidi ja tubli traktorist Ain, kes aitas kogu prahi ära vedada.

Talgu lõppedes ootas meid rahvamajas kosutav herne-

supp ning plaadikook, selle eest tänud vanaema Meelile.

12. mail toimus emadepäeva pidu Tõhela rahvamajas, kus esinesid oma valla lapsed. Publikuks olid emad-isad ja vanaemad.

Lapsed kinkisid emadele ja vanaemadele raamatukogus meisterdatud lilled.

Peole pani punkti suur tor-disöömine kaminatoas.

Birgit Pere

Swedbank

Pangabuss

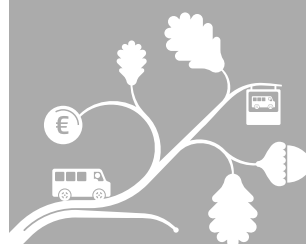
Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Pangabuss peatub:

Tõstamaa
rahvamaja juures
kell 9.00–11.00

Varbla
vallavalitsuse juures
kell 12.00–13.00

II kvartalis
7. ja 21. juuni

Bussis saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, sõlmida hoiuseid ja muid erinevaid lepinguid.

Tutvuge pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega www.swedbank.ee. Lisainfot pangabussi teenuste, kellaegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

SuFe annab teada

▣ Vastavalt Tõstamaa Val-
lavalitsuse määrusele nr. 9
09.05.2012 muutuvad veete-
nuste hinnad SuFe OÜ poolt
osutatavale veeteenustele
alates 1. juulist 2012.

Uued hinnad koos käibe-
maksuga on alljärgnevad:

▶ **vesi: 1,14 €/m³**

▶ **heitvesi: 1,44 €/m³**

Eelmine veehinna muut-
mine toimus aastal 2007.

Lugupidamisega,

Enn Martson,
SuFe OÜ juhataja

Seliste meierei sepikoda areneb

▣ Sellel suvel jätkuvad Se-
liste meierei sepikoda aren-
dustegevused. Nimelt alustas
MTÜ Tõstamaa Kodukant
koostöös Rando Rannaga
Seliste endises meiereis se-
pikoda loomist ning möödu-
nud aasta suvel renoveeriti
Pärnumaa Kohaliku Oma-
algatuse Programmi toel
sealne lagi.

Sel suvel jätkuvad tegevu-
sed sama programmi toetu-
sel projekti „Seliste meierei
sepikoda arendus“ raames
ning seeläbi ostetakse sepi-
kojale komplekt baastöörii-
tu, tehakse esimene etapp
elektritöid ning viiakse läbi
30 tunni ulatune baaskooli-
tus algajatele sepatöö huvi-
listele.

Siit ka üleskutse: kel hu-
vi sepatöö vastu ning soov
tulevikus oma õpitud osku-
seid teistele näidata ning
sepatööd teha – andke en-
dast märku ning tulge kooli-
tustele!

Koolitusel osalejate arv
on piiratud ning seepärast
palume end registreerida
koolitusele hiljemalt 15. juu-
niks kas telefonitsi 508 3834
(Liina Käär) või e-maili teel
liina@tostamaa.ee. Samadel
kontaktidel saab koolituse
ja projekti kohta ka rohkem
informatsiooni. Koolitused
toimuvad kolmel õppepäe-
val juulis ja augustis, kuu-
päevad täpsustatakse peale
registreerimist.

Liina Käär,

MTÜ Tõstamaa Kodukant juhatusel liige
ja projektijuht

On kool üks paras paik ...

Tõstamaa KK 9. klassi lõpetajad: Istuvad (vasakult): Viktoria Valjaugaite, Kristel Sutt, Kertu Koidu, Lillerine Lille, Triin Tugim, Anne Karu Seisavad (vasakult): Timo Normann, Kaspar Saagim, Kristjan Kase, Roland Joao, Ingvar Kalbach, Gert Kandelin, Rino Kangur, Günther Tamm, klassijuhataja Karin Mitt, klassijuhataja Kirsti Talu

*On kool üks paras paik,
kus lapse elul õige maik.
Kui virgalt tunnist tundi käid,
on pea sul peagi tarkust täis.*

Kätte on jõudmas järje-
kordne kooliaasta lõpuak-
tus. Jagatakse tunnustust
kõige tublimatele ning klas-
sijuhatajate saadakse oma
tunnistused. 9. ja 12. klassi
õpilased näitavad omanda-

tud teadmisi eksamitel ning
varsti kõlab ka nende jaoks
viimane koolikell.

Kuidas meie kooli õpilas-
tel on sel aastal läinud? Tul-
lemusi on toodud maakondli-
kelt spordivõistlustelt, aine-
olümpiaadidelt ning konkurs-
sidelt.

6.-9. klassi tüdrukute võrk-
pallivõistlustel Häädemeestel
saavutati I koht. Võistkon-

nas olid Karen Adler, Teele
Tõnisson, Marge Maruse,
Silva-Astrid Sommer, Meri-
lin Tukk, Siiri Heindla, Lau-
ra Jõe, Lillerine Lille ja Triin
Tugim, juhendaja Ene Leht-
salu.

Geograafiaolümpiaadil
10. klassi arvestuses pälvis I
koha Maret Palusalu ja 11.
klassi arvestuses III koha
Heiko Häng, juhendaja Ma-

Tõstamaa Noortekeskus läheb suvepuhk

Kooliaasta hakkab vaik-
selt lõppema ja soe su-
vi on käte jõudmas.
Suvisel ajal tahame kõik pi-
sut rohkem õues tegutseda
ja seepärast läheb ka noorte-
keskus suvepuhkusele.

Alates 6. juunist noorte-
keskus enam igapäevaselt
lahti ei ole. Kõigil soovija-
tel, kes tahavad suve jooksul
mõnda sündmust just noorte-
keskuses tähistada, jääb see
võimalus alles. Tuleb vaid
kultuurimaja töötajate poo-
le pöörduda.

Vahendite ja võimaluste
leidmise korral toimuvad
suve jooksul noortele kind-
lasti ka mõned sündmused.
Täpsem informatsioon tuleb
jooksvalt.

Vaadates möödunud talve-
le tagasi, saab rõõmustades
öelda, et noortega on koos
tehtud vahvaid tegemisi ja
noortekeskusest on noorte
jaoks saanud väga oluline
koht.

Igapäevaste mängude ja
tegemiste kõrvalt tähistasi-
me koos traditsioonilisi sünd-
musi ja tähtpäevi.

Sügisel korraldasime mit-
meid toredaid sportlikke
mänge õues, osalesime Tõs-
tamaa jooksul ning ka keva-
disel Jüriöö jooksul.

Suure peoga tähistasime
noortekeskuse esimest sün-
nipäeva. Noored osalesid
õhinaga Tõstamaa talendis-
howl, sõbrapäevadiskol, Tõs-
tamaa solistide konkursil

ning mitmetel väiksematel
sündmustel.

Kevadel ühinesime „Tee-
me ära“ koristuskampaania-
ga ja korrasime kultuuri-
maja ümbrust. Kutsusime en-
dale külla piljardikoolitaja,
kes meie noortele mängu-
kusi õpetas. Koolitamas käis
meid ka vibu- ja ammulask-
mise treener.

Aasta jooksul käis meil
külas mitmeid inimesi ja asu-
tusi, näiteks Haridus- ja Tea-
dusministeerium; Riigikogu
liikmed; Pärnu Maavalitsuse
noortekeskuste koordinaa-
tor; Avatud Noortekeskuste
meeskond; noorsoopolitsei-
nikud ja kaugemad külalised
Saaremaalt ning Islandilt.

Meie noored ise käisid

12. klassi lõpetajad: Anna Vahter, Ade-Riin Vene, Gerda Meriorg, Mario Press, Aivo Tõnning, Andreas Leerima, Heiko Mändla, Sten-Ander Ojakallas, Tauri Palberg ja klassi-juhataja Maris Adler.

rek Lind.

Bioloogiaolümpiaadil 12. klassi arvestuses saavutas II koha Anna Vahter, juhendaja Marek Lind.

Emakeeleolümpiaadil 10. klassi arvestuses pälvis I koha Maret Palusalu ja 12. klassi arvestuses III koha Heiko Mändla, juhendajad Kaia Maasalu ja Mari Lühiste.

Lingvistikaolümpiaadil saavutas 9. klassi neiu Kristel Sutt II koha.

Suusavõistlustel Jõulumaal saavutas 11. klassi neiu Keiu Anderson oma vanusegrupis I koha, juhendaja Ene Lehtsalu.

Nuputa võistlusel Paiku-

sel oli parim peastarvutaja oma vanuserühmas Marge Maruse, juhendaja Karin Mitt.

8.-9. klasside võrkpallivõistlustel saavutas kooli esindus II koha. Võistkonnas olid Karen Adler, Marge Maruse, Teele Tõnisson, Triin Tugim, Laura Jõe, Agnes Janson, Lillerine Lille ja Siiri Heindla, juhendaja Ene Lehtsalu.

Pärnumaa sisekergejõustikuvõistlustelt nopiti mitmeid medaleid: Lillerine Lille I koht kuulitõukes, Kertu Koidu II koht 600 m jooksus, Jaan Kiisk I koht kuulitõukes, juhendajad Ene Leht-

salu ja Jaan Tamm.

Kodu-uurimiskonkursil pälvisid oma töödega I koha Tauri Palberg, juhendaja Aimar Silivälja ja Sten-Ander Ojakallas, juhendaja Triinu Pert.

Üleriigilised tasemetööd toimusid 3. klassil emakeeles ja matemaatikas ning 6. klassil emakeeles, matemaatikas ja inglise keeles. Õpilased olid tublid!

Suured tänud tehtud tööst õpilastele, õpetajatele ja vanematele.

Järgmises lehes ülevaade kiituskirjaga lõpetajatest.

Maris Adler,
õppealajuhataja

112

- 19. mail kell 10.11 käisid päästjad Tõstamaa alevikus kustutamas 2x4 meetri suurusel põlevat prahihunnikut.
- 20. aprillil kell 07.01 anti Häirekeskusele teada, et Tõstamaa alevikus Ehitajate teel tuleb kahekorruselisest kivimajast tossu. Päästjad selgitasid välja, et põleng asub põrandas poolelise ruutmeetri suurusel alal. Põlengu kustutamiseks pidid päästjad avama põrandakonstruktsiooni.

Evelin Trink

Lääne päästekeskuse pressiesindaja

Tagasi kooli

■ Sügisel algav õppeaasta on viimane, mil põhikooli ja gümnaasiumi saab lõpetada praegu kehtiva korra alusel.

Gümnaasiumi riiklikust õppekavast ning põhikooli ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt saab alates 2014. aastast gümnaasiumi lõpetada vaid uutel lõpetamise tingimustel (kohustuslikud riigieksamid on eesti keel, matemaatika ja võõrkeel ning lisaks peab lõpetaja tegema uurimis- või praktilise töö ning õppesuunast tuleneva koolieksami). Kõik, kes on õppinud varem kehtinud õppekava järgi, kuid mingil põhjusel on jäänud gümnaasium lõpetamata, peavad alates 2014. aastast lõpetama gümnaasiumi uutel tingimustel, see tähendab, et ei piisa enam riigieksami 20 hindepallile sooritamise, vaid eksamitööst tuleb läbida vähemalt 50 protsenti.

2014. aasta kevadest muutub ka põhikooli lõpetamise kord: kohustuslikele matemaatika, eesti keele ja valikaine eksamile lisandub loovtöö sooritamise tingimus. Ootame õpilasi, kellel on mingil põhjusel põhikooli või gümnaasiumi viimane klass lõpetamata, õpinguid jätkama selle aasta sügisel ja kooli lõpetama 2013. aasta kevadel.

Täpsem info kooli astumise tingimuste kohta leheküljel <http://www.ptg.parnu.ee/opilasele/3>. Õppeaasta Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumis algab 26. augustil.

kusele

teiste noorte tegemisi kaemas Sauga Avatud Noortekeskuses.

Meie noortevolikogu otsis endale Tõstamaa noorte eluolu parandamiseks väljundit ja käis ühiselt igakuiselt koos. Mitmel korral käidi ka teiste Pärnumaa noortevolikogudega kogemusi ja ideid vahetamas.

Noortevolikogu eestvedamisel valmisid noortekeskuse ja noortevolikogu tegemisi tutvustavad videod. Noortevolikogu kevadise valimiskampaania käigus sai noortevolikogu juurde mitmeid aktiivseid liikmeid.

Väga hea koostöö on meil olnud Maanteeametiga, kes saatsid meile mitmeid tore-

daid mängu ja õppevahendeid tegevuste läbiviimiseks. Pärnu Noorte Infopunkti vahetasime tihedalt sündmuste informatsiooni ning nemad on meid sponsoreerinud erinevate infovoldikute ning kirjutusvahenditega. Eesti Lastekaitse Liidult oleme samuti saanud mitmeid toreid raamatuid ja infovoldikuid.

Nimekiri tegemistest ja sündmustest saaks alati olla pikem ja põhjalikum, kuid oleme püüdnud tegutseda vastavalt võimalustele ja vahenditele ning oleme väga rahul, et noortel on olemas koht, kus omaelistega koos käia.

Suveks soovin noortele

palju lustlikku tegemist. Olge palju õues ning koguge energiat ja meeldejäädavaid kogemusi.

Sügisel ootavad teid ees kindlasti taaskord toredad ettevõtmised. Kui noortekeskuse meeskonnaga liitub uusi inimesi, võtke nad vastu sama lahkelt ja sõbralikult kui eelmisel sügisel mind võtsite.

Omalt poolt tänan kõiki toetajaid ja abilisi, kes talve jooksul noortekeskuse tegemistele kaasa aitasid ning loomulikult tänan ka vahvaid noori, kellega koosveedetud aega meenutama jään. Ilusat suve kõigile!

Siivi Tõnuri,
Tõstamaa Noortekeskuse noorsootöötaja

Kalast ja eriti räimest. Miks on see kasulik?

Normaalse söömise osaks on erinevate loomariigi esindajate tarbimine.

Kala ja eriti räim on üheks suurepäraseks ja tervislikuks võimaluseks. Kalaliha on õrn, kergesti seeditav, vähe sidekude (peamiselt kollageen, mis tagab näiteks kalaleeme tarretumise). Kalaliha loomse valgu on asendamatute aminohapete allikas.

Räim kuulub rasvaste kalakeste seltskonda, rasva on 5-10%. Kalarasv on täpsemalt öeldes küllastumata rasv ehk pehme rasv, mis on toatemperatuuril vedel. Erinevalt sea või lambarasvast, mis on küllastunud ehk tahke. Kalarasv on omakorda polüküllastumata rasva ehk täpsemalt omega 3 rasvhapete allikas.

Rasvase kala praad on parim võimalus saada maitvalt ja tervislikult kätte omega 3 rasvhapped. Need rasvad tugevdavad südant ja veresoonkonda, mõjuvad soodsalt närvisüsteemi ja peajaju talitlusele ning nahale ja liigestele. Omega 3 rasvhapete vähesus sega toidus võib kaasneda rida vaevusi – väsimus, masendus, hommikune unisus, unehäired, mäluhäired, keskendumisraskused, kuivad juuksed, kuiv nahk, allergia, liigesvalud ja -põletikud, haprad küüned, kehakaalu tõus.

Meie toit kipub sisaldama liigselt küllastunud rasva ja omega 6 rasvhappeid. Ideaalis peaks omega 3 ja 6 rasvhapete suhe olema 1:1, kuid sageli on suhe väga sassis. Omega 6 on sageli isegi 20 x ülekaalus.

Omega 6 rasvhapete allikaks on peamiselt päevalilleseemned, nisuidud, seesami-seemned, päiklid, sojaoad,

mais ja neist valmistatud õlid ning mõned margariinid. Omega 6 rasvhapete rohkus toidus võib viia mitmete haiguste riski kasvule, näiteks ateroskleroosiline südame ja veresoonkonna haigus, osteoporoos, astma, äkksurm, ekseem jt.

Mõtekas on uurida erinevate õlipudelite ja margariinikarpide silte, sealt saab päris hea ettekujutuse sellest, mida konkreetne toode sisaldab.

Rasvade maailm on keerukas. Tundub, et on kuulutatud sõda rasvale. Arvatakse, et rasv on paha, eemaldatakse ja sellest tuleb igal juhul hoiduda. See ei ole nii. Rasv on elutähtis toitainet, see on organismi üks ehitusmaterjal, kuuludes näiteks rakumembraanide koostisse. Ka peaju koosneb suuresti rasvast. Rasv on energiaallikas – 1 g rasva = 9 kcal.

Rasv on tähtis tegija ainevahetuses kuuludes elutähtsa aine – kolesterooli koostisesse. Kolesterool on aga vajalik sapphapete, D vitamiini ja suguhormoonide sünteesiks. Ilma rasva ja kolesteroolita poleks meid üldse olemas. Nii et rahvasuus levinud ütlusel – küüslauk ja kala siis... on täiesti teaduslik alus olemas.

Ainult rasva kaudu on võimalik saada rasvlahustuvaid vitamiine A, D, E ja K. A vitamiin on vajalik immuunsuse tugevdamiseks ja hea nägemisnärvi, kolvikeste ja kepikeste talitluses. D vitamiin on oluline laste luustiku arenemisel ja täiskasvanutel tugeva luustiku säilitamisel. Vitamiin E on tuntud kui antioksidant, kaitstes organismi rakke vabade radikaalide eest.

Meie sõber räim merekalana on suurepärase mikroelementide allikas – jood, raud,

seleen, fluor, tsink. Lisaks sisaldub räime luudes kaltsium, fosfor ja magneesium, mis on olulised tugeva luustiku kujunemisel ja püsimisel. Tervisliku toitumise osa on kindlasti kala.

On leitud, et igapäevane kalakogus võiks olla 30 g, kuid seda on tülikas korraldada. Parim võimalus on 2 x nädalas süüa kalarooga, portsu kaaluks 100 g. Hea on kui meie igapäevane toit pärineb meie lähemast ümbrusest.

Rasv on elutähtis toitainet, see on organismi üks ehitusmaterjal, kuuludes näiteks rakumembraanide koostisse. Ka peaju koosneb suuresti rasvast.

Oleme mererahvas ja meie vetes ujub piisavalt räime, et toita kogu eesti rahvast. Teeme arvutuse: 1 inimene peaks kala tarbima 200 g nädalas, aastas 10 kg. Eesti elanikke 1,3 miljonit x 10 kg = 13 000 tonni aastas. Pärnu lahe räimekvoot on 5500 tonni, kala püütakse ka põhjarannikult ja Saaremaa-Hiiu maa vetest. Näeme, et siinsetest vetest püütav räim katab kogu rahva kalavajaduse. Lihtsalt rumal on seda ära müüa ja asemele osta oluliselt kallimat lõhet, forelli või piirduda viinerite ja sardellidega.

Ei tahaks küll tikkuda kalurite töömaale, kuid arvan, et päris õige ei ole merest kibekiiresti püüda kvoodijagu kala ja see müüa sentide eest

ülesostjatele. Püügiperioodi pikendades on võimalik pakuda rahvale värsket kala. Euro- ja ettevõtlustoetuste peaks olema mõeldav ka meie kanti kalatöötleva ja erinevaid tooteid valmistava ettevõtte rajamine.

See ei peaks olema nõuka ajast meelde jäänud asutus sadade töötajatega, vaid pigem väike ja paindlik, kiiresti turu vajadusi arvestav ning oma hõrkude toodetega ettevõtte. Oleks ju üsna kena, kui mehed käivad merel kala nõudmas, nende abikaasad aga tegeleksid kalaga edasi. Saadav tulu jääks päris töötajatele, mitte ei kaoks vahendajate kaudu. Nii mitmedki asjalikud kalamehed on täiesti mõistetavalt hingepõhjani kibestunud, kui tasu töö eest makstakse mitmeid kuid või isegi aasta hiljem või üldse mitte.

Tagamaks värsket räime parimat kättesaadavust aasta lõikes pikema perioodi vältel, peaks kalateadlaste, keskkonnaspetsialistide ja kalameestega koos arutama sügisräime püüki. Praegu seda püüda ei tohi, kuid tegemist on teise räumeliigiga. Ajalooselt on just sügisräim olnud meie rahvale eluliselt tähtis toiduaine talveperioodiks.

Jättes räumepoliitika ja ettevõtluse teistele, võib täie kindlusega väita, et räumeroog on maitsev, võimalusi selle valmistamiseks on väga palju ja üksluist toidusedelit pole karta. Räumeroog on võimalus saada soodsalt hea ning kergesti seeditav kõhutäis ja samal ajal ka kõik vajalikud ained – asendamatud aminohapped, omega 3 rasvhapped, rasvlahustuvad vitamiinid ja mikroelemendid.

Madis Veskimägi,
Tõstamaa perearst

RäimeWest oli rahvarohke

Sellel aastal sai siis räime-rahvas juba teist korda kokku ning räimeasja ka korralikult aetud. Külalisi oli Lätist ja Lapist ning Rootsisist, Prantsusmaalt, Eestimaa igast nurgast. Kokku kaugelt üle tuhande külalise.

Tänavu lisati programmi kalapüügivahendite taaskasutuse teema ning kalanduse ja merendusega seotud käsitöö.

Väga huvitava väljapanekuga vanadest kalapüügivahenditest oli kohal Varbla muuseum.

Lastele pakuti sel korral lisaks käsitöötaos toimetamisele, õngede ja laevade meisterdamist, mille organiseerisid Tõstamaa keskkooli turismiõppe õpilased. Nemad olid tegevad ka fotostuudios.

Lisaks said õppepäeval osalejad sel aastal ise valida parima räimetoidu. Parima külma laua räimeampsu valmistas

MTÜ Tõstamaa maastikud. Parim suitsuräim oli Järsumäe Virve Pereansamblil. Sooja räimetoidu auhind jäi sel aastal välja andmata, kuna keegi seda ei pakkunud.

Tahaks kindlasti tänada vabatahtlikke räimehuvilisi, kes juba teist aastat suureks abiks on olnud. Aga nendele lisanud väga palju inimesi, tänu kellele üritus toimuda sai.

Eriline kummardus taidlejatele, kes aitasid päeva sisustada, Varbla muuseumile, töötubades toimetajatele ja kõikidele rannakaluritele, kes andsid suure panuse ürituse kordaminekuks.

Priske kallistus ilmataadile ehk saab siis ka tuleval aastal päikest, tuult ja rohket räime-rooga Lao sadamas näha!

Õppepäeva RäimeWest
korraldajate nimel
Pille Paalam

Õppepäeva RäimeWest toimumist toetasid Liivi Lahe Kalanduskogu ja Euroopa Liidu Kalandusfond ning Tõstamaa vald.

Liivi Lahe
Kalanduskogu

EUROOPA
KALANDUSFOND
JÄTKUSUUTLIKU KALANDUSE HEAKS

Rahvatantsijatel oli suursündmus

Tõstamaa vallast osales 80 rahvatantsijat (5 tantsurühma) 26. mail Lavasaares toimunud maakonna Tantsupeol „Pildikesi Pärnumaa ajaloo”. Tantsud õpetasid selgeks võrratud juhendajad: 1.-2. klassi tantsijatele Ivi Kask, 3.-4. klassi tantsijatele Kaarin Reinson, 5.-6. klassi tantsijatele ja segarahvatantsurühmale „Viies ratas” Pilvi Kase, folkloorirühmale „Vokiratas” Karin Miidu. Kaarin Reinsoni ülesandeks oli ka kõigi (17) 3.-4. klassi tantsurühmade liigi juhtimine ja tantsude lavastamine.

Põnevalt lavastatud tantsupidu jutustas meie elu läbi muinasaja, Liivimaa loomise, põhjasõja, ärkamisaja, küüditamise, kolhoosiaja kuni meie

uue Eesti ajani. Tantsupidu lõppes lustliku simmaniiga, kus tantsiti teada-tuntud seltskonnatantse.

Tantsupeo korraldusjuht – Jekaterina Põldots, idee ja tekstide autor ning näitejuht – Aire Koop, näitlejad Häädemeeste Huviteatrist ja Pärnu Kunstide Majast, peo üldjuht Anu Kurm, kunstnik Tiina Tõnismäe ja 135 rahvatantsurühma Pärnumaalt.

Selle suursündmuse kokkuvõtteks võib meie väikese valla kohta öelda ainult kiidusõnu. Nii palju on tantsu harrastajaid ja hakkajaid juhendajaid. Lisaks olid ütle mata kenad rahvariided ning transportimiseks oli abi vallast. Aitäh toredatele kaasaelajatele. Elagu meie!

Tantsupeoline Õnnela

Tõstamaa kooli Comeniuse-projekt sai meeleoluka lõpu

Alates 2010. aastast on Tõstamaa kool osalenud rahvusvahelises Comeniuse-projektis „Problem-busters – a European dimension in the fight for human rights. Dealing with problems through drama and intercultural co-operation“, mille raames on toimunud kohtumised õpilastele ja õpetajatele nii Tõstamaal kui partnerite juures Poolas Gdynias, Prantsusmaal L'Aigle'is, Bulgaarias Razlogis ning viimasena Norras Trondheimis, kus kohtusid ainult õpetajad, et kokku panna projektiga seotud õpimapp ning kokku leppida projekti aruandlusega seonduv.

Viimane projektikohtumine Trondheimis toimus 13.-18. mail ning Tõstamaa koolist osalesid kohtumisel Toomas ja Karin Mitt ning Liina Käär. Meie projektipartneriks Norrast oli kool nimega Charlottenlund, Viederegående Skole, kus õpivad 16-19 aastased noored.

Ringkäigul koolis oli märgata, et sealne elatustase on märgatav ka igapäevases koolielus – kõik klassid on varustatud korraliku tehnikaga ning kõik õpilased saavad kooli poolt kasutada sülearvuti. Õpilastel on võimalik valida paljude lisaerialade vahel nagu puutöö, muusika, disain, draama, rätsepatöö jne.

Alles hiljuti reorganiseeriti kaks kooli üheks ja kool kolis uude majja. Õpilased ja õpetajad on uue hoonega väga

rahul – ruumi on rohkem kui enne ja tingimused töötamiseks suurepäraseks.

Lisaks projekti aruandlusele osalesime ka kooli õpetöös ehk mina (st Liina) ning õpetajad Poolast viisime noortele läbi interaktiivse õppemängu kultuuri teemal ning teised õpetajad osalesid õpilaste arutelus, kus vaieldi huntide ja karude arvukuse teemal – kas neid peaks küttima või hoopis kaitsma.

Comeniuse projektide üheks eesmärgiks on kultuurilise silmaringi avardamine ning seetõttu tutvusime ka kohaliku kultuuriga – toimus ekskursioon Trondheimi vanalinnas, käisime ühes vanimas kirikus kuulamas kontserti „Ang Passang“, külastasime vana vasekaevandust Løkkenis (Løkken Verk) ning samas külas olevat Orkla

Tööstusmuuseumi. 17. mail osalesime Norra rahvuspüha raames korraldatud paraadil esindades seal Eestit ja oma kooli.

Igal aastal korraldavad norrakad linnades ja külates maikuu keskel rahvuspüha tähistamiseks paraade, kontserte ja mitmeid muid kultuuriüritusi ning see on üks kõige olulisemaid pühasid Norras üldse.

Koostöö seisukohalt olid meeleolukaimad õhtusöögid kohalike õpetajate kodudes, kus oli võimalus näha ja osa saada tavalise norra õpetaja elust ja maitsta kohalikke toite, mis väga palju eesti toidust ei erinegi. Nendel õhtusöökidel arutasime edasisi koostööplaane ja kui hästi läheb, teeme koostööd edaspidigi.

Liina Käär

ÜLESKUTSE!

III Kastna külapäev (filmiteemaline)
toimub 28. juulil algusega kell 13.

Ootame pilte ja meenutusi filmi
"Tuuline rand" tegemistest.

Kirjuta: kastnaselts@hot.ee või helista
telefonil 5 341 4283 (Maimu Juhkam).

Korraldaja: Kastna Külaselts

**TÕSTAMAA
LUTERLIK
KALMISTUPÜHA
17. juunil kell 14**

**Teenib õpetaja
Tiina Janno**

Tulge naiste püha putru keetma

See väga vana traditsioon, mida on aus hoitud juuba sajandeid. Vähemalt kord aastas peale pööripäeva kogunevad naised kokku, et keeta püha putru, laulda regilaulu ja väestada ilmaruumi. Sellest pudruteost võivad võtta osa vaid naised, poisid kuni 7. aastani (ehk seni, kuni särki kanti) ja mõnikord mehed, kes nõiaaks saada tahtsid.

Igale naisele, kes tahtis putru keetma tulla, anti oma ülesanne. Nii ka nüüd, kes tõi mune, kes kruubid, kes liha, kes võttis naiste punast viina, mida tavapäraselt riituse ja laulu vahepeal rüübata.

Miks just naiste riitus? Sest naised on ainukesed, kes saavad elu edasi anda. Sellel riitusel seisavadki naised reas – kõige ees kõige rohkem tütreid sünnitanud, edasi tütarde ja vanuse järjekorras kuni lasteni sabalõppu välja.

Selleks päevaks panevad naised selga seelikud (ikka triibulised meie kandi omad kui on), põlled, kes abielus, ehted, valged pluusid, pähe rätikud, vööle oma nuga. Kaasa võe-

takse oma savist kauss, tass, ja lusikas, ja muu, mida hea süüa (pirukas, jook).

Pudruriitus algab naisteplat-sile minekust. Leesojal oleme putru keetnud 2005 aasta sügisest, igal aastal neli korda. Naised ja söök suitsutatakse ning edasi läheb lõkke tegemiseks ja laulu lausumiseks. Esmalt minnakse lauluga 11 hingeema appi kutsuma putru keetma. Igale emale on oma ilmakaar, omad ülesanded. Emadele kummardatakse, antakse muna, leiba, vett ja igale omad kirjud lindid igalt naiselt. Emad appi kutsutud hakatakse tänama naisi, kes riitusele tulid. Edasi pannakse kruubid, liha, ja muu patta ning pada tulele. Siis algavadki laulud, millel ei tule lõppu enne kui puder saab valmis. Vahepeal tehakse ka nalja tantsu ja rüübatakse naiste punast viina.

Iga pudrutegu on omamoodi. Vahel tõsine, vahel vallatu, kuid puder tuleb iga kord üha parem ja parem. Seda putru viiakse kõigepealt tänuks hingeemedele ja alles siis saab

ise sööma asuda. Ikka jälle järjekorras, kõige suurema tütardega arvuga ema kõige ees.

Iga naine saab väikese kulbitäie putru ka koju (see kuivatatakse ära), mida siis meestele ja perele aeg-ajalt toidu sisse poetab, et ka nemad väge saaksid. Naised väestavad oma olemuse ja loitsuga pudrutegu, mis nende kaudu pärast maailmale laiali kantakse.

Iga naine võtab kaasa erinevad ohvrilindid hingeemedele: Taarale – valge, tuleemale – punane, tuuleemale – tumesinine, veteemale – helesinine, metsaemale – roheline, viljaemale – kuldne, maaemale – pruun, karjaemale – oranž-roheline-valge, esiemale – must-valge, lee-emale – oranž-must-hall, hieeplatsi kuuseammale lilla.

Riitusest räägin veel enne hiide minekut, kus kõik ka enast eelnevalt teistele omaks teevad.

Putru hakkame keetma 23. juunil (laupäev) kell 10, Varbla vallas, Selja külas Leesoja naiste pudruplatsil. Tava on ka ise midagi söödavat kaa-

sa võtta ja enne ette teatades (telefonil 510 3779) jagan ära, kes mida riituse pudrusse toob. Korvid toidu ja oma savist nõude jaoks kaasa! Olen teinud Putru alati laupäeval peale pööripäeva, neli korda aastas, ikka hea traditsioonina. Pudrutegu kestab umbes 3 tundi.

Meie pudruteost tehti eelmisel suvel film, Henno Parks uuris magistritööna Eesti vanu kombetalitusi. Seda filmi ja purdujuttu saad ka sina eelnevalt vaatama tulla (sinna võib ikka mehed ja poisid kaasa võtta). Selles filmis räägivad palju naised, miks nad käivad Leesoja putru keetmas ja mida see neile annab.

Filmi saab näha Varbla RMK majas 7. juunil, kell 19. Ole siis filmi vaatamas, ikkagi Varblas tehtud pudrutegu!

Ja kui tunned, et soovid tulla Pudruteole, siis oled ka oodatud! Head väekad regilaulud tuletage ka meelde, ikka selleks, et pudru vägev tuleks. Päikest maailmale!

Leesoja pudruriituse hinnestaja **Thule Lee**

Mopeedidest ehk rolleritest ja nende registreerimisest

Mopeedi loetakse AM-kategooria mootorsõidukiks, mida võib juhtida vähemalt 14-aastane isik. Mopeedi juhtimiseks peab olema vastav tunnistus, mistahes mootorsõiduki juhtimisõigus või piiratud juhtimisõigus. Kehtib ka eelnevalt väljastatud mopeedijuhi tunnistus.

Erandina: AM-kategooria mootorsõiduki (mopeed) juhtimisõigust või piiratud juhtimisõigust ei nõuta isikult, kes on sündinud enne 1. jaanuari 1993 a. AM-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ei nõuta ka isikutelt, kes olid käesoleva seaduse jõustumisel 16–17-aastased, kuni 2013. aasta 1. jaanuarini.

Juht ei tohi olla joobeseisundis ning peab mopeedi juhtimisel hoidma juhttraast kinni kahe käega, välja arvatud

käega hoiatusmärguandmise ajal. Kandma peab kinnirihmatud motokiivrit ja mitte sõidutama sõitjat, kes pole viimast nõuet täitnud.

Alla 12-aastast last ei tohi mopeedi tagaistmel sõidutada. Juht on kohustatud mopeediga teel sõitma nii, et kõik rattad toetuksid pidevalt teepinnale. Suurim lubatud kiirus mopeedil on 45 kilomeetrit tunnis.

Alates möödunud aasta 1. juulist muutus kohustuslikuks teeliikluses osaleva mopeedi registreerimine liiklusregistris. Kuna üleminekuajaks rakendati üks aasta, tähendab see, et teeliikluses osalevad mopeedid peavad olema registreeritud käesoleva aasta 1. juuliks. Mopeedi registreerimisel tuleb see eelnevalt ette näidata liiklusregistri büroo töötajatele.

Ettenäitamisel peab mopeed olema komplektne ning sõidukõlbulik. Registreerimiseks tuleb kaasa võtta kõik mopeediga seonduvad dokumendid. Kasutusel olnud mopeedid, millel puuduvad sõiduki maaletoomise ja tollivormistuse lõpetamist tõendavad dokumendid ja/või sõiduki seadusliku omandamist ja valdamist tõendav dokument, registreeritakse omaniku kirjaliku kinnituse alusel. Sellisel juhul on vaja ülevaatusse käigus esitada sõiduki seadusliku omandamise kohta seletuskiri. Lihtsustatud korras registreerimine on võimalik ainult enne 1. juulit 2012. Enne registreerimiseelset ülevaatus tuleks ära maksta toiminguks vajalik riigilõiv ning võtta kaasa maksetõend. Kokku on vaja tasuda riigilõivu 15,97 eurot. Kuna mopeed

on mootorsõiduk, siis alates 01.07.2011 laieneb registreeritud mopeedidele ka kohustuslik liikluskindlustus.

Mopeedi saab registreerimiseleks ülevaatusseks esitada alaealine isik, kuid registreerimistoimingut taotleda saab üksnes täiskasvanu. Mopeedide registreerimisele ülevaatus toimub Tõstamaal 07.06.2012 kell 12–16 Tõstamaa kaupluse parklas (Kalli mnt 3).

Mopeedide registreerimine toimub Maanteeameti liiklusregistri büroos. Lähim on liiklusregistri Pärnu büroo, mis asub Pärnus Tallinna mnt 76. Infot saab liiklusregistri infotelefonilt 620 1200 ja kodulehelt: www.mnt.ee.

Olgem tähelepanelikud ja austage üksteist liikluses!

Signe Laasi, piirkonnapolitseer

Tõstamaa mõisa suvehooaeg on algamas

Tõstamaa mõis on juba aastaid olnud suviti turistidele igapäevaselt avatud ning peagi saabuv suvi pole erandiks.

Alates 12. juunist kuni 26. augustini ootame külastajaid mõisa ja seal olevate näitustega tutvuma. Maja on igapäevaselt lahti alates 25. juunist kell 12-18 ning nõnda kuni augusti lõpuni välja. Enne jaanipäeva on mõis avatud teispäevast pühapäevani samadel kellaaegadel. Riiklikel pühadel on maja suletud (23. ja 24. juunil ning 20. augustil).

Sel suvel toimub mõisas nii mõndagi põnevat. Nimelt etendub juulikuus taaskord möödunud suve menutükk „Pruutide kool“. Etendused toimuvad juulikuus järgmistel kuupäevadel: 15, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27. juuli kell 20 ning 22. ja 28. juulil kell 16. Pileti hind on 12/14 eurot ning piletid on müügil Piletilevis, Piletimaailmas ja mõisa infopunktis alates juunist. Enne etendust maksab pilet 13/15 eurot. Seega, kel huvi, ostke juba varakult piletid ära.

Lisaks „Pruutide koolile“ tuleb lavale uhiuus etendus „Surm, sünn ja laulatus“, mille autoriks on Gerda Korde-mets ning mille sisu jällegi

seotud Tõstamaa ja mõisa-ga. Peaosades mängivad Lai-ne Mägi ja Andrus Vaarik, tegelastena, kellest kaks, Anna Meyer von Gyldenfeldt ja Heinrich von Helmersen on laval ka „Pruutide koolis“. Need kaks lavastust on sel moel omavahel seotud, kuid tegemist ei ole „Pruutide kooli“ järjega.

Näidend „Surm, sünn ja laulatus“ koosneb kolmest päevast mõisaproua Anna Meyer von Gyldenfeldt'i (sünnidaatum teadmata; surm. 1710) elus. Pildid ilmuvad meie ette ärapidises järjekorras – esimeses osas on Anna 90-, teises 34- ja kolmandas 25-aastane. See on fantaasia, mis mängib mõne üksiku Anna elust teadaoleva faktiga.

Anna abikaasa Benedict Andreas von Helmersen töi ta jõukast Saksimaa perest külmale ja pimedale Liivimaa äärealale, kus tema kaastlasteks saavad üksindus, lapsed ja teenijad. Ometi kasvab Annast tõeline matroon, kes juhib Tõstamaa majapidamist 65 aastat ja kasvatab üles 13 last. Anna on suur inimene suure saatusega. Sest tema suutis – vaatamata kõigele – õnnelikuks saada.

Esimene pilt „Surm“ toimub Anna surmapäeval. Osa-

lised Anna ja tema üheksas poeg Heinrich von Helmersen. Teine pilt „Sünn“ toimub 56 aastat varem – Heinrichi sündimise päeval. Tegelased on Anna ja tema abikaasa Benedict Andreas. Kolmanda pildi „Laulatus“ tegevus leiab aset veel 9 varem – Anna ja Benedict Andrease laulatuse eel.

Etendused toimuvad järgmistel kuupäevadel: 29. juuli (Esietendus) kell 20, 30. juuli ja 5, 6, 13, 14, 17, 18, 19. august kell 20 Tõstamaa mõisas. Pileti hind 13/15 eurot. Piletid peagi müügis Piletilevis, Piletimaailmas ja Tõstamaa mõisa infopunktis.

Lisaks etendustele oleme majas avamas vähemalt kolme näitust: perekond Ellingu eestvedamisel saab mõisakeldris olema näitus „Kino ajalugu esemetes“, mis annab põneva ülevaate Eesti kino ajaloost ja filmitegemise atribuutikast.

Teiseks näituseks saab olema Kaili-Lotta Juhkami graafikanäitus „Truu Valvur 2“, kus kaunitel graafilistel lehtedel käsitletakse armastuse ja truuduse temaatikat. Kaili-Lotta Juhkam on Tõstamaalt pärit kunstnik ning ta on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia graafilise disaini eriala.

Kolmanda korruse korstnasaalis saab peagi vaadata näitust põlledest. Lihtsad riidesemed, ent tähtsal kohal naiste rõivistus ning ilma põlleta polnud kunagi ükski tütarlaps ega perenaine.

Näituste avamise kohta jälgige reklaami nii vallalehel www.tostamaa.ee, mõisa kodulehel <http://mois.tostamaa.ee> kui infotahvliitel.

Muude plaanidena ootavad suvel teostamist mõned kontserdid ning muuseumipäev. Jälgige ikka reklaami!

Seoses suvehooajaga kutsume kõiki käsitöölisi oma näputööd tooma müügiks ka mõisapoodi. Samuti pange pead tööle ja nuputage tore-daid meeneid seoses mõisa ajalooga ning seoses just tulevaste etendustega – meeneid, mis oleksid sobilikud pruutidele ja nende peigmeestele, nii endistele kui tulevastele. Samuti selliseid esemeid, mida saaks siduda piirkonna ajaloo ja kultuuriga.

Teie tooteid hakkame mõisa vastu võtma alates 6. juunist ning eelnevalt palun võtke ühendust kas meilitsi liina@tostamaa.ee või telefoni 508 3834.

Kaunist suve soovides,
Liina Käär

Manija merevärv suveks valmis

Juba teist aastat kogunesid manijalased maikuu esimesel nädalavahetusel Tākulaiu sadamasse, et saare merevärv suvekülaliste vastuvõtuks korda teha. Seekord-sel talgupäeval osales pea kakskümmend kätepaari.

Kui töö tehtud pakuti talgulistele hernesuppi ja sai ka suu magusaks.

Peale lõunasööki väisasid sadamat Tõstamaa noored ja andekad noored muusikud ja andsid Manijal elavatele emadele toreda emadepäevakontserdi. Ka emadepäeva kontsert Manijal on saamas traditsiooniks, eelmisel aastal tehti otsas lahti.

Talgupäeva toimumist toetas Kohaliku Omaalgatuse Programm ja korraldas MTÜ Ilusa Manilaiu Eest. **TT**

Projekt „Punase Tamme Otsijad”

□ Punane tamm on minu sõber alates lapsepõlvest. Eestimaa suurim (0,7 ha) punase tamme (põhjatamme) puistu asub minu lapsepõlve - maadel, seal kust tee viib Neeruti mõisa juurest Neeruti „mägedesse”. Need, ca kolmsada puud, istutas Neeruti mõisa viimane parun aastal 1918. Nüüd on saanud neist suured, täiskasvanud puud. Punane tamm on juba ligi veerand sajandit minu lemmik võõrpuude hulgast. Nii tekkiski 2005-2006, mõte uurida, kus ja kui palju Eestimaal veel punaseid tammesid on. Projekt salgas 2007 varakevadel, kui avaldasin loo koos üleskutsega, et inimesed saadaksid teateid punaste tamme kohta üle Eesti. Vastukaja on olnud elav ja ettevõtmine populaarne, viie hooaja peale olen saanud ca 200 teadet.

Eesmärk on kõik Eestimaa punased tammed kaardistada ja pildistada nende asukohtade järgi ning parimatest piltidest anda välja raamat „Punase Tamme Otsijad”. Pildistama on lubanud tulla kolm persooni: viljandlanna Katri Smitt, pärnakas Mark Soosaar ja pealinlane Boga (Vladimir Bogatkin). Et ettevõtmine tuleks odavam ja raamatu piltide kvaliteet parem, siis võiks pildistajaid olla rohkem. Seega, teen kaks üleskutset:

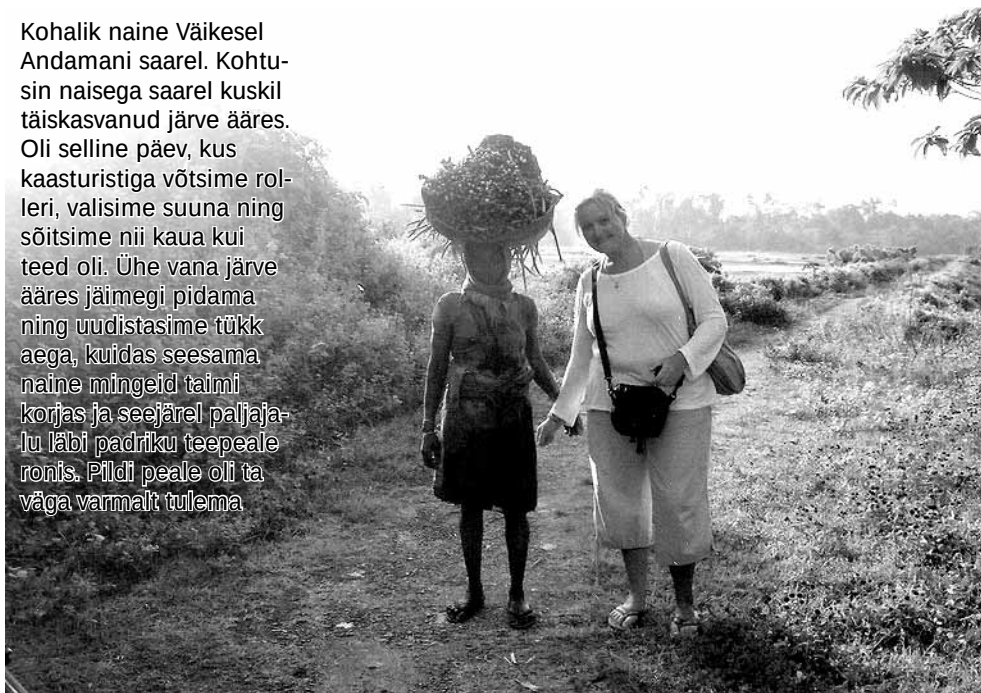
Andke palun teateid meie punastest tammedest ka Tõstamaa vallast. Vajalik on eelkõige iga puu asukoha täpne kirjeldus, et potentsiaalne pildistaja selle selgituse järgi looduses tamme üles leiaks.

Ja tulge palun appi meie punaseid tammesid pildistama. Kel huvi ja aega Eesti punaseid tammesid otsida ja pildistada, see võiks endast märku anda allakirjutatule.

Teateid punastest tammedest ja soovist tulla neid pildistama, võib anda märku projekti juhile. Kontakt: marek53@hotmail.ee või telefon: 322 0662

Marek Vahula, wabakutseline

Kohalik naine Väikesel Andamani saarel. Kohtusin naisega saarel kuskil täiskasvanud järve ääres. Oli selline päev, kus kaasturistiga võtsime rolleri, valisime suuna ning sõitsime nii kaua kui teed oli. Ühe vana järve ääres jäimegi pidama ning uudistasime tükk aega, kuidas seesama naine mingeid taimi korjas ja seejärel paljajalu läbi padriku teepeale ronis. Pildi peale oli ta väga varmast tulema

Avastades Indiat: Mumbai – Andamanid - Delhi

algus aprillikuu Tõstamaa Tuultes >>

Toit oli Väikesel Andamanil lihtne, kuid see-eest väga maitsev. Enamasti ikka muna, riis, erinevad karri-kastmed jne. Puuviljadest olid odavaimad banaanid ja kookosed, ülejäänud maksid rohkem, sest toodi saarele kaugematest piirkondadest mandril. Samuti oli kallis kütus, mis maksis umbes sama palju kui Eestiski, kuid ka selle põhjuseks oli lihtne tõsiasi, et seda veeti saarele mandrilt ning sageli oli tankla kütusest tühjaks ostetud. Siis toimis muidugi must turg väga edukalt.

Saarel väga palju nn „ametlikke“ vaatamisväärsuseid polnud – üks kohalik tuletorn ning paar koske, mis põuaga kippusid ära kuivama. Teisalt oli aga kogu saar nii inimtühi ja nii ilus, et seda võib juba iseenesest tervenisti vaatamisväärsuseks pidada.

Mis mulle eriti meeldisid, olid kookososalud, mis saare erinevates osades olid erinevad ning ka erineva viljakusega. Mõnes salus ei julgenudki pikalt ringi kõndida, sest oht mõne päklikiga pähe saada oli päris suur, teises salus polnud aga pähkleid üldse näha. Olidki ainult palmi-

puud, mustad ja paksud seaperekonnad rohus tuhnimas ning hulgaliselt linde ning peopesasuurseid liblikaid ringi laperdamas.

Saarel veedetud aja jooksul kohtusin palju sealsete elanikega, kes inglise keelt küll väga palju ei rääkinud, kuid olid sedavõrra sõbralikumad ja lihtsalt heas mõttes uudishimulikud. Ringi sõites hõigati tervitusi iga minuti tagant ja lehvitada sai rohkem kui Londonis ringi sõitev kuninganna Elisabeth II.

Üheks põnevaks kogemuseks on Indias alati igasuguste piletitte ostmine. Väikesel Andamanil kasutasin ära oma eurooplase suurt ja pikka füüsi, mis aitas üle trügivate väikeste hindu naiste ja meeste oma paberid piletimüügi kassaluugist sisse pista ning seejärel 20 minutit teistele piletiostjatele toetudes oodata, millal keegi mu käest need paberid siis vastu võtab ning piletid vormistab.

Indias ei ole kombeks pileteid või ükskõik mida muud ostes järjekorras seista. Kasas ees ollakse puntras koos ja käib kollektiivne trügimine, et kes enne pileti kätte saab. Alguses ajas närvi,

pärast õppisin sama kombe endalegi külge ja ma pean tunnistama, et olin piletiostmisel lõpuks päris edukas. Laevapileti Väikeselt Andamanilt Port Blairi sain kätte vaid 30 minutiga.

India-reisi viimased päevad veetsin New Delhit avastades ning kui senini see linn mulle eriliselt muljet polnud avaldanud, siis nüüd õppisin seda rohkem tundma ja seeläbi ka armastama. Võrreldes Mumbaiga on liiklus mõistlikum ning eriti tore oli sõita kohaliku metrooga, mis on puhas ja odav.

Metrooga käisin boheemlaste linnaosas Pahar Ganji's, mis on odav, eksootiline ja väga kirev, Connaught Place's, mis pakub pinget alati kõikidele ostlejatele ning mujal New Delhi piirkondades muuseumide ja parke avastamas.

Üheks ilusamaks on Lodhi aed, mis laiub 360 000 ruutmeetril ja kus on näha nii erinevaid taimi, linde kui arhitektuuri- ja kultuuriväärsusi.

Peale neljapäevast Delhi avastamist asusin lõpuks koduteele. Kuu aega Indias oli otsas ja Eestimaa talv ootas pikisilmi, mil mind enda rüpe saaks võtta. **Liina Käär**

Andmete ankeet Lemmikloomaregistris (LLR)

omavalitsuse nimi

Loomaomaniku andmed

Isikukood:	
Eesnimi:	
Perenimi:	
Telefon:	
E-mail:	
Aadress:	

Lemmiklooma andmed

Liik :	
Tõug:	
Kiibinumber:	[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []
Muu märgistusviis ja number:	
Looma nimi:	
Sünniaeg:	
Sugu:	[] Emane [] Isane
Välimuse kirjeldus:	
Märkused:	
Sigimisvõime:	[] Steriliseeritud [] Kastreeritud

Marutaudivastane vaktsiin

Viimati vaktsineeritud:	
Järgmine vaktsineerimine:	

Veterinaar

Loomakliniek:	
Veterinaar:	

Allkirjastamine:

Ankeedi täitja/muutja:	Olen nõus, et minu looma kiibinumbri sisestamisel avalikusse otsingusse, avaldatakse minu nimi ja telefon. Looma andmeid saan kontrollida riigiportaalist www.eesti.ee .
Allkiri:	Loomaomaniku allkiri:
Alo Tomson	Loomaomaniku ees- ja perenimi:

POOTSI LAAT

2. JUUNIL

LAADA AVAMINE KELL 10

kell 10:20 rahvatantsuansambel
KAJAKAS

kell 11 SUUPILLIMÄNGIJAD

kell 11:30 MÄNGUD LASTELE,
BATUUT

kell 12 OLAVI KÖRRE ANSAMBEL

kell 12:40 KÄSITÖÖTELK
(ketramine, kudumine, kraasimine jne.)

kell 14 KIHNU RAHVAMAJA
TAIDLEJAD

Kohale
tuleb
sepp!

Ootame
laadale ka
vanavaraga
kauplejaid!

Eelregistreerimine ja info Reet Rand 5 332 1366; reet.rand@hotmail.com

2. juunil algavad Manija saarekeskuses käsitöökursused

Kavas: KIHNU KÖRT TEOORIAS JA PRAKTIKAS,
KIHNU VÖÖ JA TROI KUDUMINE.

Kihnu kördist tuleb rääkima tuntud käsitöömeister
Ärmä Roosi. Proovida saab telgedel kudumist ja
teha eeltöid kangakudumise alustamiseks.

Edasise kava lepime kokku kohapeal. Kõrdis kudu-
mist hakkab õpetama Tooma Vilma Manijalt.

Sügisel kihnu vöö ja troi kudumise õppimine,
õpetajad Kihnust.

Manijale saab Munalaiust laevaga Mann: kell 8.30,
tagasi kell 16.30.

Kontakt: sveaaavik@hotmail.com,
telefon 514 8917, Svea Aavik

MÜÜA SAEMATRJALI

Ilmastikukindlast **Siberi lehisest SOODSALT
terrass, voodrilaud** vms hooelamaterjal ja
saematerjal teie koju, vajadusel koos transpordiga.

Soovi korral toodame ka muud
hooelamaterjali männist ja kuusest.

Rohkem infot: www.wellmax.ee või
tel 5 685 4501

TÕSTAMAA NÄITETRUPP ESITLEB:

A. Liivese 2-vaatuseline komöödia

Minu neli naljakat tütart

2. juunil kell 20 Tõstamaa rahvamajas

Mängivad:

Õie Jaansoo

Moonika Adler

Carmen Maantoa

Liina Käär

Õnnela Lees

Eino Nõmme

Enn Martson

Lavastaja:

Külli Janson

Annetuskast on avatud!

Õhtu jätkub teatrikohvikuga
noorte muusikute

Egert Pull'i ja Heiko Mändla
pillimängu saatel!

MÄLUMÄNG

Lõppes seitsemest mängust koosnenud Tõstamaa Spordiklubi mälumänguhooaeg. Osales 13 kuueliikmelist võistkonda. Kokkuvõttes reastusid võistkonnad:

1. NULLIRING - Enn Martson, Heikki Luhamaa, Karin Randmäe, Janek Jaansoo (pildil)
2. MM - Anu Peterson, Kalev Martson, Kaarel Kase, Marek Lind
3. TÕHELA - Kirsti Talu, Kaarin Reinson, Aidi Lellsaar, Jaak Tork
4. ÜKSTEIST - Piret Volgerad, Inger Vahuvee, Andres Laur, Tõnu Salu
5. OPTIMISTID - Moonika Adler, Katrin Tõnisson, Valeri Jurjev, Taavi Tõnisson, Ene Jurjev, Teele Tõnisson, Karen Adler
6. OKAS - Õnne Salk, Marek Salk, Ville Vulkan, Indrek Meras
7. STEEL - Egle Leetmaa, Erika Leetmaa, Carmen Maantoa
8. KASTNA - Karin Miidu, Maire Adler, Kuldar Miidu, Loret Miidu

9. POOTSI - Toomas Mitt, Valdur Palits, Siivi Tõnuri, Sven Tallo

10. KANGELASED - Keiu Anderson, Ly-Andra Pärnaste, Heiko Mändla, Aivo Tõnning

11. EINSTEINID - Liina Käär, Eve Käär, Ats Käär, Raili Käär
Täname mängujuhte Joel Kukke, Raimond Lobjakat, Toomas Mitti ja Marge Päästelit.

Tõstamaa Spordiklubi

SURNUAIAPÜHAD ÕIGEUSU KALMISTUTEL

Pühapäeval, 1. juulil kell 13
Audru kalmistul

Laupäeval, 7. juulil kell 13
Tõhela kalmistul

Pühapäeval, 8. juulil kell 10 liturgia, kell 12 Pootsi-Kõpu kalmistul

Laupäeval, 28. juulil kell 10 liturgia, kell 12 Paadremaa kalmistul

Laupäeval, 28. juulil kell 14.30
Kastna kalmistul

Pühapäeval, 29. juulil kell 10
liturgia, kell 12 Seliste kalmistul

Pühapäeval, 29. juulil kell 13
Tõstamaa kalmistul

Preester Enos Heinsoo

JAANITULED TÕSTAMAA VALLAS

Reedel, 22. juunil

kell 21 **Tõhela jaanituli**. Tantsumuusikat teeb „Arne”

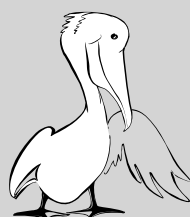
Laupäeval, 23. juunil

kell 15 **Kastna jaanituli**. Akordionimuusikat teeb August Märksoo Kõpu külast.

õhtul **jaanituli Manija Saarekeskuse juures**

kell 21 **Kavaru jaanituli** koos valla trubaduuridega. Pakume kalasuppi!

kell 21 **Tõstamaa jaanituli** koos ansambliga „Manija Poisid” ja DJ Andrus Pirs. Jaanimängud

Legendi järgi on pelikan maailma esimene doonor

**Neljapäeval, 21. juunil
kell 9-10.30**

**Tõstamaa rahvamajas
DOONORIPÄEV**

Tõstamaa Käsitööpood on avatud teispäevast laupäevani:

Teispäev kell 10-17 Kolmapäev kell 10-17
 Neljapäev kell 10-17 Reede kell 11-18
 Laupäev kell 10-15

Kui on soovi poodi külastada muul ajal, siis tuleb ühendust võtta Anu Randmaaga telefonitsi 5 668 2283 või e-maili teel anu@folkart.ee.
 Aga kontakti saab ka läbi Tõstamaa mõisa.

Õnnitleme uusi
 vallakodanikke ja
 nende vanemaid!

K atariina H elena

L umer a 22.04.2012

Maikuu juubilarid

VIKTOR ROOS 89
 SINAIIDA MIKK 84
 JUTA RÄHN 83
 VALENTINA HEINMAA 80
 LEIDA VERTE 77
 AIME MARTSON 75
 MAIE ERIKSON 73
 OLEG REIMAND 72
 ENE EENSALU 71
 MARIA PAALBERG 70
 PAUL KARLEP 65
 LAINE POOM 65

**JEVGENI
 KINGSEP**
 19.09.1954-30.04.2012

LINDA ESTAM
 27.04.1922-08.05.2012

TÕSTAMAA VALLA SUVESÜNDMUSED

JUUNI

2. juunil Manija saarekeskuses **käsitöökursuste alustamine** (info telefonil 5148917, Svea Aavik)
 kell 10 **XII Pootsi laat** (info telefonil 53321366, Reet Rand)
 kell 20 Tõstamaa näitetrupi **esietendus** A. Liivese "**Minu neli naljakat tütar**". Õhtu jätkub teatrikohvikuga, kus muusikat teevad noored pillimehed Egert Pull ja Heiko Mändla
 9. juunil **Pärnumaa suvemängud** Tõstamaa staadionil. Jälgi reklaami!
 16. juunil **Tõstamaa valla 20. sünnipäev**
 29. juunist - 1. juulini Manijal **Eesti saarte folklooripäevad**

JUULI

7. juulil **XIV Tõhela kodukohapäev**. Jälgi reklaami!
 10.-12. juulil Tõstamaa rahvamajas **Pärnumaa bändikoolide päevad**
 12. juulil kell 20 Tõstamaa rahvamajas kontsert – üles astuvad Pärnumaa Bändikoolide õpilased ja juhendajad
 15. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**". Ühenduse R.A.A.A.M. ja Tõstamaa valla koostööprojekt. Lavastaja ja autor Gerda Kordemets, kunstnik Liina Tepand, muusikaline kujundus ansambel MID. Osades: Triin Tenso, Andrus Vaarik, Laine Mägi, Markus Robam, Hannes Prikk, Kersti Tombak jt. (info telefonil 508 3834, Liina Käär)
 18. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 19. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 20. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 21. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 22. juulil kell 16 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 25. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 26. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 27. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 28. juulil kell 13 **III Kastna külapäev** – filmiteemaline. Jälgi reklaami!
 kell 16 Tõstamaa mõisas etendus "**Pruutide kool**"
 28.-29. juulil **Eesti Looduskaitse Seltsi vabariiklikud suvepäevad** Tõstamaal
 29. juulil Kõpu kirikus Piiskop Platoni sünniaastapäevale pühendatud **Kauni Muusika Festival**. Esineb AsArt String Quartet Hispaaniast
 kell 20 esietendus Tõstamaa mõisas "**Sünd, surm ja laulatus**". Lavale toob Ühendus R.A.A.A.M. Näidend koosneb kolmest päevast mõisaproua Anna Meyer von Gyldenfeldt'i elus. Lavastaja Gerda Kordemets, kunstnik Ervin Õunapuu, helilooja Timo Steiner, osades: Laine Mägi, Andrus Vaarik, Liis Laigna ja Mirjam Mesak. (info telefonil 508 3834, Liina Käär)
 30. juulil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"

AUGUST

4. augustil Manija Päev
 5. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 6. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 6.-10. augustil **Manija V Pillilaager**
 10.-12. augustil **XVI Tõstamaa vallapäevad**. Jälgi reklaami!
 12. augustil Manija laulupidu
 13. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 14. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 17. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 18. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"
 19. augustil kell 20 Tõstamaa mõisas etendus "**Sünd, surm ja laulatus**"